

Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Ideologies and State–Church Relations Legal Framework*, Trnava, 5 maja 2023 roku

International Scientific Conference *Ideologies and State–Church Relations Legal Framework*,
Trnava, May 5, 2023

KRYSTYNA ZIÓLKOWSKA*

 <https://orcid.org/0000-0003-4825-0597>

Dnia 5 maja 2023 r. odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. *Ideologies and State–Church Relations Legal Framework* (*Ideologie i ramy prawne stosunków państwo–Kościół*)*. Głównym organizatorem konferencji, która miała formułę online, był Instytut Prawnych Aspektów Wolności Religijnej na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Trnawie na Słowacji (Trnava University, Faculty of Law, Institute for Legal Aspects of Religious Freedom), zaś współorganizatorami były następujące ośrodki naukowe: Filia w Ełku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; Instytut Nauk o Polityce i Administracji Uniwersytetu w Siedlcach; Katedra Prawa Wyznaniowego oraz Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Konferencję otworzyli prof. D. Némec (Uniwersytet w Trnawie) oraz dr hab. J. Mrozek (UWM, Filia w Ełku). W swoich przemówieniach podkreślili, jak ważne są spotkania naukowe służące wymianie myśli na temat

* Dr, Katedra Prawa Pracy i Prawa Socjalnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, al. Warszawska 98, 10-702 Olsztyn, e-mail: krystyna.ziolkowska@uwm.edu.pl.

** Konferencja odbyła się w ramach projektu VEGA 1/0170/21 International Legal Obligations of the Slovak Republic in the Field of Financing of the Catholic Church. Projekt realizowany jest przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Trnawie i został sfinansowany przez Ministerstwo Edukacji Republiki Słowacji.

prawa stanowionego w poszczególnych państwach, dotyczącego stosunków między państwem a Kościołem w różnych aspektach życia społecznego.

Konferencja została przeprowadzona w trybie czterech sesji (paneli), moderowanych przez naukowców biorących w niej udział: dr hab. J. Krzywkowską (UWM), dr K. Ziółkowską (UWM), dr. P. Lewandowskiego (KUL) oraz wspólnie przez prof. D. Němca i dr M. Menke (Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu).

Pierwszą sesję rozpoczął prof. W. Guzewicz (UWM), który wygłosił referat pt. „*Secular State*” or „*Confessional State*“?. W dalszej kolejności swoje wystąpienia mieli: prof. A. Indraszczyk (UPH), który wygłosił referat pt. *Catholic Church in the thought and activity of the Polish People's Party in exile in the years 1947–1990*; następnie dr hab. M. Róžański, prof. UWM, z referatem pt. *The legal position of religious associations in the March Constitution in Poland of 1921*; dr J. Janišová (UP w Ołomuńcu) przedstawiła temat: *The legal status of the Bishopric of Olomouc in the Lands of the Bohemian Crown and the Margraviate of Moravia until the beginning of the 17th Century*. Pierwszą sesję zakończyła dr hab. J. Krzywkowska (UWM) wystąpieniem pt. *Relations between the State and the Catholic Church in the field of educational services in Poland*.

Po krótkiej przerwie odbyła się kolejna sesja naukowa, w ramach której głos zabrano ośmiu prelegentów z różnych ośrodków naukowych. Jako pierwszy wystąpił dr hab. J. Mrozek (UWM) z referatem pt. *The concept of the relationship between the state and the Church in the teaching of John Paul II*. Następnie swoje referaty zaprezentowali: dr M. Andrzejewski (UPH) pt. *Judicial cooperation between Church and State. A Polish perspective*; dr A. Opalska-Kasprzak (UPH) pt. *Priest as a witness in a Polish criminal trial*; dr M. Radziłowicz (UWM) pt. *Freedom of religion in constitutions of selected European Union countries*. W sesji udział wzięła także dr K. Ziółkowska (UWM), która wygłosiła referat pt. *The status of religion teachers as a legal issue in the field of relations between the State and the Church*, a także reprezentująca ten sam ośrodek naukowy dr J. Słyszewska, która przedstawiła temat: *Polish–Vatican diplomatic relations in the period 1919–1926*. Tę sesję naukową zakończyły prelegentki: dr S. Mazepa (Zachodnioukraiński Uniwersytet Narodowy & Uniwersytet w Osnabrück, Niemcy) z referatem pt. *Propaganda in the church as a tool of the informational war* oraz dr hab. A. Tunia, prof. KUL, przedstawiając problematykę: pt. *The principle of autonomy and*

independence as a constitutional basis for the separateness of internal law of religious organizations and state law in Poland.

W kolejnej sesji swoje wystąpienia prezentowali zarówno naukowcy, jak i studenci reprezentujący ośrodki naukowe z Polski i Austrii. Jako pierwszy referat wygłosił dr E. Bodura (Uniwersytet Wiedeński, Austria) pt. *Between Prague, Wrocław, Berlin and Rome. Political and international legal settlement of the issue of the borders of the Polish Western and Northern Territories after 1945 and the change of the historical church affiliation of the Kłodzko Land by Pope Paul VI in 1972.* W dalszej kolejności wystąpili: mgr J. Groszkowski (UKSW) z referatem pt. *Cooperation between the President of Personal Data Protection Office and the Church Data Protection Officer in Poland*; mgr P. Żywiecki (UPH) pt. *Religion and church in the polish constitutions. From 1791 to 1997*; mgr K. Panek (UWM) pt. *Legal institutions for the resolution of disputes between parents concerning their views on the upbringing of their children*; N. Groszkowska (studentka UKSW) z referatem pt. *The position of the Catholic Church in the debate of the Mazovian nobility during the period of the Great Sejm.* Kolejnymi prelegentami byli: dr A. Romanko (KUL), która przedstawiła referat pt. *Concordat as an implementation of the principle of cooperation between Church and State*; dr P. Lewandowski (KUL), przedstawiając temat: *The Holy See towards international organizations*; dr A. Abramowicz (KUL) z referatem pt. *Axiological foundations of the constitutional principle of equal rights of religious organizations in Poland.* Ostatnim prelegentem w trzeciej sesji naukowej był dr hab. K. Walczuk, prof. ASzWoj, który przedstawił temat: *Constitutional principle of neutrality of the armed forces of the Polish Republic in political matters.* Następnie zaproszono uczestników konferencji do dyskusji naukowej, która obfitowała w interesujące konkluzje.

Ostatnią sesję naukową rozpoczął dr L. Jeník (Uniwersytet w Trnawie), który wygłosił referat pt. *Edward Schillebeeckx and theological secularisation.* Kolejną prelegentką była dr K. Bubelová (Uniwersytet Palackiego) z referatem pt. *Current problems of church registration in the Czech Republic.* Następnie prof. D. Němec (Uniwersytet w Trnawie & Uniwersytet Palackiego) przedstawił temat: *Comparison of the Financial Obligations of States towards the Catholic Church in Selected Concordat Treaties*, a prof. S. Příbyl (Uniwersytet w Trnawie & Uniwersytet Południowoczeski w Czeskich Budziejowicach) wygłosił tezy naukowe w referacie pt. *Legislation on freedom of religion and churches after 1989 as a reaction to the practice of the totalitarian regime.* Referaty wygłosili

również: dr M. Menke (Uniwersytet Palackiego) pt. *Ideological manipulation of priests in the so-called „peace movements” in Czechoslovakia between 1950 and 1989*; dr M. Moravčiková (Uniwersytet w Trnawie) pt. *Church funding in State-Church Relations*, a następnie wystąpili: prof. A.Ch. Chavez Faria Dybova (Papieski Uniwersytet Katolicki w Rio de Janeiro, Brazylia) z referatem pt. *The influence of evangelicals in Brazilian politics and law*; dr D. Vovk (Narodowy Uniwersytet Prawny im. Jarosława Mądrego, Charków, Ukraina & Szkoła Prawa Benjamina N. Cardozo, Nowy Jork, USA) pt. *The Russkiy mir doctrine and church–state relations in Ukraine*; dr P.D. Das (Uniwersytet Jawaharlala Nehru, New Delhi, Indie) pt. *Religion and ideology in modern globalized societies*. Ostatnim prelegentem był prof. O. Bilash (Użhorodzki Uniwersytet Narodowy, Ukraina), który przedstawił temat: *State power and religious organisations in the USSR during the „perestroika” period*. Po wszystkich wystąpieniach otwarto dyskusję naukową.

Problematyka, którą podjęli zaproszeni prelegenci, była bardzo szeroka. Obejmowała m.in. zagadnienia dotyczące historii stosunków dyplomatycznych Rzeczypospolitej Polskiej ze Stolicą Apostolską w latach 1919–1926, prawnej pozycji związków wyznaniowych w Konstytucji Marcowej z 1921 r., pozycji Kościoła oraz religii w polskich konstytucjach od 1791 do 1997 r., a także aspektów prawnych wolności religijnej w konstytucjach wybranych państw Unii Europejskiej. Prelegenci często odnosili się do nauczania papieża Jana Pawła II, w szczególności dotyczącego stosunku państwa do Kościoła, a także postawy Stolicy Apostolskiej wobec organizacji międzynarodowych. W wystąpieniach podejmowana była także tematyka aktualnego stanu prawnego w poszczególnych krajach i wysuwane propozycje nowych rozwiązań prawnych *de lege ferenda*. Poruszono problematykę stosunków między państwem a Kościołem w zakresie usług oświatowych w Polsce, pozycji prawnej i zawodowej nauczyciela religii w szkole, roli instytucji dokonujących rozstrzygnięć sporów powstających między rodzicami, a dotyczących poglądów na wychowanie ich dzieci. Podniesiono również ważne aspekty aksjologicznych podstaw konstytucyjnej zasady równouprawnienia organizacji religijnych w Polsce, konstytucyjnej zasady neutralności w polskiej armii, zasady autonomii i niezależności związków wyznaniowych na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów prawnych w Polsce oraz pozycji księdza jako świadka w polskim procesie karnym. Aktualną tematyką, która wzbudziła duże zainteresowanie wśród uczestników, były zasady

współpracy Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych z Kościelnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych w Polsce w zakresie ochrony danych osobowych obywateli. Zagraniczni prelegenci odnosili się w głównej mierze do przepisów prawnych funkcjonujących w danym państwie (Czechy, Słowacja, Ukraina, Brazylia). Prelegenci z Ukrainy nawiązywali także do propagandy w Kościele jako narzędzia wojny informacyjnej oraz stosunków cerkiewno-państwowych na Ukrainie.

Oficjalnego zamknięcia konferencji dokonały dr M. Moravčíková oraz dr hab. J. Krzywkowska, dziękując wszystkim uczestnikom za ciekawe wystąpienia naukowe, aktywny udział w dyskusji oraz interesujące wnioski *de lege ferenda*. Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem, czego najlepszym dowodem były ożywione dyskusje przeprowadzone na zakończenie każdego panelu naukowego. W ramach zaplanowanych naukowych sesji tematycznych wystąpili badacze z różnych ośrodków akademickich: Słowacji, Polski, Czech, Ukrainy, Niemiec, Austrii, Brazylii, Indii, USA. Tak szeroki zakres geograficzny uczestników konferencji był możliwy dzięki przyjęciu przez organizatorów formy online. Jakkolwiek nic nie jest w stanie zastąpić bezpośrednich kontaktów, dzięki zdalnej formule konferencja została przeprowadzona z dużym powodzeniem i umożliwiła udział w dyskusji naukowcom z różnych stron świata.

